

Өмнөговь аймгийн Даланзадгад, Цогт-Цэций сумдын хүн амын дундах харшлын өвчлөлийн байдал

С.Мөнхбаярлах¹, Н.Төвшинтөр¹, Б.Солонго¹, Д.Дэнсэнбал¹, Н.Нариа²

¹АШУҮИС-ийн Анагаах Ухааны Сургуулийн Уушги, харшил судлалын тэнхим

²Улаанбаатар Сонгдо эмнэлэг

Цахим шуудан: munkhbayarlakh@mnum.s.edu.mn, Утас: 99089050

Түлхүүр үг:

Харшил
Харшлын ринит
Астма
Харшлын өвчлөл
Арьсны сорил

Товч утга: Дэлхий дахинд 2021 оны байдлаар 339 сая хүн астма өвчинтэй байна. Астма өвчний тархалт 2025 он гэхэд 100 саяар нэмэгдэх төлөвтэй гэж тогтоосон байдаг³. Манай орны хүн амын дунд харшил, гүүрсан хоолойн багтраа өвчин нэмэгдсээр байгааг судлаачид онцлон тэмдэглэж байна. 2010 онд шуугиант амьсгалын шинж тэмдэгийн тархалт насанд хүрэгсдийн дунд 15.7%, оношилгогдсон багтрааны тархалт 4.7%, 6-7 насны хүүхдүүдийн дундах багтрааны тархалт 20.9% байгааг асуумжаар тодорхойлсон. **Зорилго:** Өмнөговь аймгийн Даланзадгад ба Цогт-Цэций сумын хүн амын дундах харшлын өвчлөлийг тандаж, харшлын шалтгааныг тодорхойлох. Тус судалгаанд 0-16 насны хүүхэд, 17-оос дээш насны насанд хүрэгсдийг хамруулан асуумж авч, эмнэл зүйн бодит үзлэгт хамруулан харшлын шинж тэмдэг бүхий судалгаанд хамрагдагсдад спирометрийн шинжилгээ, арьс хатгах сорил, арьс бигнэх сорил хийж оношийг баталгаажуулсан болно. Тус судалгаанд 0-16 насны эрэгтэй 50 (51.1%), эмэгтэй 48 (48.9%) нийт 98 хүүхэд, 17-оос дээш насны насанд хүрэгсэд эрэгтэй 46 (25.4%), эмэгтэй 133 (74.5%) нийт 181 хүн хамрагдсан байна. **Дүгнэлт:** 1. Судалгаанд хамрагдагсдын дунд амьсгалын замын харшлын (харшлын ринит, астма) өвчлөл 129 (46.25%) давамгайлж байна. 2. Амьсгалын замын харшлын зонхилох шалтгаан нь шарилж (n=51, 78.4%; сорилын бэлцрүүний голч 5.8 ± 2.3 мм), хамхуул (n=26, 40%; сорилын бэлцрүүний голч 4.6 ± 2.1 мм) мэдрэгшсэн бөгөөд хамхуулийн зүйлийн ургамлын харшил харьцангуй их илэрч байгаа нь говь нутгийн ургамлын төрөл зүйлийн онцлогтой холбоотой байж болно.

Үндэслэл: Дэлхий дахинд 2021 оны байдлаар 339 сая хүн астма өвчинтэй байна^{1,2}. Астма өвчний тархалт 2025 он гэхэд 100 саяар нэмэгдэх төлөвтэй гэж тогтоосон байдаг³. Дэлхийн Эрүүл Мэндийн Байгууллага, Дэлхийн Харшлын Байгууллагын мэдээгээр дэлхий дахинд хүүхдүүдийн 15-30%, насанд хүрэгчдэд 2-10% нь атопийн дерматит өвчтэй ба сүүлийн 30 жилийн хугацаанд атопийн дерматитийн өвчлөл 2-3 дахин нэмэгдсэн байна⁴. АНУ-д одоогийн байдлаар 5.1 сая хүүхэд астматай байгаа бөгөөд хүүхдийн дунд тохиолдох арга өвчин тэргүүлэх байранд орж байна⁵. Лансет сэтгүүлд хэвлэгдсэн Иннес Ашер нарын астма өвчний тархвар зүйн 3 үе шаттай олон улсын стандарт судалгаагаар (The International Study of Asthma and Allergies in Childhood-ISAAC) дэлхийн 14

оны 27 төвийг хамруулан хийхэд 1993-2003 онд 13-14 өсвөр насны хүүхэд болон 6-7 настай сургуулийн бага ангийн сурагчдын нийт 120'000 хүүхдийн дунд хийхэд астма, шөнийн ханиалга, амьсгал шуухитнах, дасгал хамааралт бачуурлын байдал мэдэгдэхүйц нэмэгдсэн байна⁶.

Манай орны хүн амын дунд харшил, гүүрсан хоолойн багтраа өвчин нэмэгдсээр байгааг судлаачид онцлон тэмдэглэж байна. 1993 онд хот, хөдөөгийн 1000 хүүхэд тутамд 0.07–0.09 тохиолдол⁷, 2000 онд 10–60 насны хүмүүсийн дотор багтрааны тархалт 1.1–2.1% байсан бол 2010 онд шуугиант амьсгалын шинж тэмдэгийн тархалт насанд хүрэгсдийн дунд 15.7%, оношилгогдсон багтрааны тархалт 4.7%, 6-7 насны хүүхдүүдийн дундах багтрааны тархалт 20.9% байгааг

асуумжаар (The International Study of Asthma and Allergies in Childhood) тодорхойлсон⁸⁻¹⁰. “Улаанбаатар хотын агаарын бохирдолтын байдлыг үнэлсэн судалгаа”-аар хотын агаарын NO₂, SO₂, PM_{2.5}-ийн бохирдуулагчдын хэмжээ нэмэгдсэн байна^{14,15}. Амьсгалын замын харшил болон агаар бохирдуулагч CO, NO₂ ийн хоорондын хамаарлыг судалсан судалгаанд 11.7% нь багтраатай 88.2% нь харшлын риниттэй байсан¹¹.

Манай орны эрүүл мэндийн үзүүлэлтээр 2019 оны байдлаар 5 хүртэлх насны хүүхэд, өсвөр үеийнхний өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгааны гуравдугаарт арьс ба арьсан доорх эдийн өвчлөл эзэлж тохиолдлын тоо жил бүр өссөн үзүүлэлттэй байна. 2015 онд нийт 11195 атопийн дерматит өвчний шинэ тохиолдол (10 000 хүн амд 37.0 тохиолдол) бүртгэгдэж байсан бол 2019 онд 18094 шинэ тохиолдол (10 000 хүн амд 56.7 тохиолдол) болж нэмэгджээ. Нийт тохиолдлын 20-25% нь 1 хүртэлх, 25-29% нь 1-5 насны хүүхдүүд эзэлж байна¹². Өнөөгийн байдлаар атопийн дерматит өвчний талаар манай оронд хийсэн тархвар зүйн, зонхилох шалтгаан, нөлөөлж буй эрсдэлт хүчин зүйлсийн талаар нотолгоо болохуйц дорвитой судалгааны үр дүн алга. Өмнөговь аймгийн хүн амын дундах харшлын өвчнүүдийн өвчлөлийн байдал, шалтгаан, нөлөөлөх хүчин зүйлсийн талаар хийгдсэн дорвитой судалгааны үр дүн олдохгүй байна.

Зорилго: Өмнөговь аймгийн Даланзадгад ба Цогт-Цэций сумын хүн амын дундах харшлын өвчлөлийг тандаж, харшлын шалтгааныг тодорхойлох

Арга, аргачлал: Судалгаанд ДЭМБ-ийн амьсгалын замын архаг өвчний тогтоох протокол (WHO Protocol for Assessment of Prevalence of Major Respiratory Diseases 2004) болон ISAAC асуумжийг хамруулсан хувилбар асуумж ашигласан. Уушгины агааржилтын үйл ажиллагааг FEV₁, FVC, PEF, FEV₁/FVC үзүүлэлтүүдээр (Spirostar USB, Spiro pro 3.1.2 software Medikro OY) спирометрээр тодорхойлж хянасан. Арьс хатгах сорилыг 12 төрлийн стандарт уусмал (Lofarma S.p.A, Milano Italy) хэрэглэсэн. Тус судалгаанд 0-16 насны хүүхэд, 17-оос дээш насны насанд хүрэгсдийг хамруулан асуумж авч, эмнэл зүйн бодит үзлэгт хамруулан харшлын шинж тэмдэг бүхий судалгаанд хамрагдагсад спирометрийн шинжилгээ, арьс хатгах сорил, арьс бигнэх сорил хийж оношийг

баталгаажуулсан болно. Судалгааг АШУҮИС-ийн Анагаах Ухааны Сургуулийн уушги, харшил судлалын тэнхим, Өмнөговь аймгийн Засаг даргын тамгын газар, Эрүүл мэндийн газрыг түшиглэн явууллаа. Судалгааны үр дүнг STATA 11 програм хангамж ашиглан дундаж, стандарт хазайлт, Т-тест, үнэн магадлалтай P<0.05 утгаар боловсруулалт хийлээ.

Үр дүн: Тус судалгаанд 0-16 насны эрэгтэй 50 (51.1%), эмэгтэй 48 (48.9%) нийт 98 хүүхэд, 17-оос дээш насны насанд хүрэгсэд эрэгтэй 46 (25.4%), эмэгтэй 133 (74.5%) нийт 181 хүн хамрагдсан байна. Судалгаанд хамрагдсдын 98 (35.13%) нь 0-16 насны хүүхдүүд дундаж нас 8.7 (дундаж нас 8.7±5.6), насанд хүрэгсэд нь 181 (64.87%), дундаж нас 39.6 (дундаж нас 39.7±19.8) байв. Судалгаанд хамрагдагсдын нас, хүйсний байдлыг хүснэгт 1-т тоймлон харуулав.

Хүснэгт 1. Судалгаанд хамрагдагсдийн нас, хүйсний байдал

	Үзлэгийн тоо (n)	Дундаж нас	Эрэгтэй n (%)	Эмэгтэй n (%)	Нийт үзлэгт эзлэх хувь (%)
0-16 насны хүүхэд	98	8.7	50 (51.1)	48 (48.9)	35.13
Насанд хүрэгсэд	181	39.6	46 (25.4)	133 (74.5)	64.87
Нийт үзлэг	279	28.7	96	181	100

Судалгаанд хамрагдагсдийн дунд харшлын ринит 44.8%, чонон хөрвөс, Квинкийн хаван 16.8%, атопийн дерматит 9.7%, нянгийн болон бусад шалтгаант арьсны экзем 10.4%, арьсны мөөгөнцөрт халдвар 5.4% тус тус тогтоогдсон бөгөөд 8.6% нь хоёр ба түүнээс дээш тооны хавсарсан харшлын өвчинтэй байлаа. Судалгаанд хамрагдагсдын дунд амьсгалын эрхтэн тогтолцооны харшил болох харшлын ринит, астма) 129 (46.25%) тохиолдол, арьсны харшил болон арьсны халдварын шалтгаант эмгэг 118 (42.2%) тохиолдол оношилогдсон болно. Үзлэгт хамрагдсан харшилтай иргэдийн дунд арьсны нянгийн шалтгаант экзем 10.4%, мөөгөнцөрийн халдвар (үлд) 5.4% тохиолдол хавсарсан илэрч байсан (Хүснэгт 2).

Хүснэгт 2. Судалгаанд хамрагдагсдийн харшлын өвчнийг нозолгоор нь харуулсан байдал

Онош	ХР	Ас	ХХД	АД	СХ КХ	Экзем	Хайрст үлд	АМХ	Бусад эмгэг	гAADc	2-оос дээш хавсарсан өвчтэй
Хамрагдагсдийн тоо (n=279)	125	4	8	27	47	29	7	15	6	12	24
Эзлэх хувь (%)	44.8	1.45	2.9	9.7	16.8	10.4	2.5	5.4	2.2	4.3	8.6
Эрхтэн тогтолцоо	129 (46.25%)		118 (42.2%)								

Товчлол: Харшлын ринит (ХР), Хавьталт харшлын дерматит (ХХД), Астма (Ас) Атопийн дерматит (АД), Чонон хөрвөс+Квинкийн хаван (СХ+КХ), Арьсны мөөгөнцөрт халдвар (АМХ)

Судалгаанд хамрагдсан иргэдээс амьсгалын замын харшилтай байж болох 65 хүнд 10 төрлийн

харшилтөрөгчөөр арьс хатгах сорил, хавьталт харшлын дерматиттэй байж болох 5 хүнд 20 төрлийн харшил

төрөгч бүхий олон улсын стандарт багцаар арьс бигнэх сорил, 3 хүнд хамрын шүүрлийн наацанд үрэвслийн эс тоолох шинжилгээ нийт 73 хүнд тус тус хийж оношийг баталгаажуулсан болно. Арьс хатгах сорилоор 54 (78.4%) хүнд эерэг хариу илэрч амьсгалын замын харшилтай болох тогтоогдсон. Амьсгалын замын харшил төрүүлэгчдийн дотроос шарилжинд 51 (78.4%) хүн эерэг (сорилын бэлцрүүний голч 5.8 ± 2.3 мм), хамхуулд 26 (40%) хүн эерэг (сорилын бэлцрүүний голч 4.6 ± 2.1 мм), үет ургамлуудад 25 (38.4%) хүн

эерэг (сорилын бэлцрүүний голч 4.3 ± 1.9 мм) голчлон мэдрэгшсэн байлаа.

Харин судалгаанд хамрагдагсдын дотроос 5 хүнд хавьталт харшлын дерматит өвчнийг оношилох зорилгоор арьс бигнэх сорил хийхэд 4 (70%) нь эерэг хариу илэрч арьсны харшил нь батлагдсан. Харшлын шалтгаант хамрын салтын үрэвслийг оношилох зорилгоор нийт 3 хүнд хамрын шүүрлийн наац бэлтгэн эозинофил эсийг тоолоход бүгд + ба ++ хариу илэрч үрэвслийн онош баталгаажсан болно (Хүснэгт 3).

Хүснэгт 3. Харшлын сорил, шинжилгээнд хамрагдагсдын сорилын үр дүнгийн байдал.

Сорилууд	Сорилд эерэг тохиолдол n (%)	эр	эм	Сорилд эерэг хариу n (%)	Сорилд сөрөг хариу n (%)	2 ба түүнээс дээш тооны аллергенд мэдрэгшсэн
Арьс хатгах сорил (10 төрөл)	65 (89.1%)	27 (41.5%)	38 (58.4%)	54 (78.4%)	11 (16.9%)	51 (78.4%)
Арьс бигнэх сорил (20 төрөл)	5 (6.8%)	2 (40%)	3 (60%)	4 (70%)	1 (20%)	
Хамрын шүүрлийн шинжилгээ	3 (4.1%)		3	3 (100%)	0	
Бүгд	73 (100)	29	44	61 (83.5%)	12 (16.4%)	

Хэлцэмж: Манай оронд хийгдсэн харшлын судалгаагаар ургамлын тоосны харшилтай өвчтөний 60 гаруй хувь нь шарилжины тоосны аллергенд мэдрэгшсэн байна¹⁰. Гэтэл бидний энэ удаагийн судалгаанд хамрагдагсдын дунд амьсгалын замын харшил төрүүлэгчдийн дотроос шарилжинд 51 (78.4%) хүн эерэг (сорилын бэлцрүүний голч 5.8 ± 2.3 мм), хамхуулд 26 (40%) хүн эерэг (сорилын бэлцрүүний голч 4.6 ± 2.1 мм), үет ургамлуудад 25 (38.4%) хүн эерэг (сорилын бэлцрүүний голч 4.3 ± 1.9 мм) голчлон мэдрэгшсэн байлаа. Хамхуулын аллергенд мэдрэгшсэн байдал арьс хатгах сорил хийлгэсэн нийт үйлчлүүлэгсдийн дотроос 26 (40%) хүнд эерэг гарч сорилын бэлцрүүний голч 4.6 ± 2.1 мм байгаа нь говь нутгийн ургамлын төрөл зүйлийн онцлогтой холбоотой байж болох юм.

2003 онд Хөвсгөл аймгийн Мөрөн хот болон Алаг-Эрдэнэ сумын хүн амын дунд хийсэн тархвар зүйн судалгаагаар аймгийн төвийн хүн амын дунд багтраа 0.7%-ийн тархалттай байсан¹¹. Өмнөговь аймгийн Даланзадгад, Цогт-Цэций сумдын хүн амын дунд ялгаагүй амьсгалын замын харшил, түүний тодроос ургамлын тоосны харшил ялангуяа хөл газрын ургамал болох шарилжны тоосны мэдрэгжилт давамгайлж байгаагаараа төстэй байна. Энэ удаагийн Өмнөговь аймгийн Даланзадгад, Цогт-Цэций сумдын хүн амын харшлын өвчлөлийг тандах судалгаа нь Хөвсгөл аймгийн Мөрөн хот болон Алаг-Эрдэнэ сумын хүн амд суурилсан тархвар зүйн судалгааны аргачилалтай ижил аргаар хийгдээгүй тул тус 2 аймгийн судалгааны үр дүнг харьцуулах боломжгүй юм. Мөн дараах судалгаануудын аргачилалтай Өмнөговь аймагт хийсэн судалгааны сорил, шинжилгээний аргууд төстэй хэдий ч судалгаанд хамрагдагсдын сонголт нь өөр байсан тул харьцуулах боломгүй болсон. 2010 онд хийгдсэн

хамтарсан амьсгалын замын архаг өвчний хүн амд суурилсан тархвар зүйн судалгаагаар Улаанбаатар хотын насанд хүрсэн хүн амын дунд багтрааны тархалт асуумжаар 15%, оношлогдсон багтрааны тархалт 4,7% байгааг тогтоосон ба эрчүүдийн 3%, эмэгтэйчүүдийн 6.8% нь багтраатай байсан байна^{9,10}. Дээрх судалгаанаас харахад Улаанбаатар хотын насанд хүрэгсдийн дунд сүүлийн 10 жилийн хугацаанд гуурсан хоолойн багтраа өвчний тархалт 2 дахин нэмэгдсэн болох нь харагдаж байна⁹. Улаанбаатар хотын 6-7 насны хүүхдүүдийн дунд гуурсан хоолойн багтрааны тархалт 21.4% байгаа нь Сарангэрэл нарын судалгаагаар тогтоогджээ¹⁶.

Өмнөговь аймагт хийгдсэн энэ удаагийн судалгаанд хамрагдагсдийн дунд чонон хөрвөс, Квинкийн хаван 16.8%, атопийн дерматит 9.7% тохиолдож байсан бөгөөд нянгийн болон бусад шалтгаант арьсны экзем 10.4%, арьсны мөөгөнцөрт халдвар 5.4% тус тус тогтоогдсон. Судалгаанд хамрагдагсдын дунд арьсны харшил болон арьсны халдварын шалтгаант эмгэг 118 (42.2%) тохиолдол илэрсэн бөгөөд тэдний 8.6% нь хоёр ба түүнээс дээш тооны хавсарсан харшлын өвчинтэй байлаа. Судалгаанд хамрагдсан харшилтай иргэдийн дунд арьсны нянгийн шалтгаант экзем 10.4%, мөөгөнцөрийн халдвар (үлд) 5.4% тохиолдол хавсран илэрч байсан нь тухайн орон нутгийн хүн амыг арьсны халдварыг бууруулах арга хэмжээ авах шаардлагатай болохыг харуулж байлаа.

Дүгнэлт:

1. Судалгаанд хамрагдагсдын дунд амьсгалын замын харшлын (харшлын ринит, астма) өвчлөл 129 (46.25%) давамгайлж байна.
2. Амьсгалын замын харшлын зонхилох шалтгаан нь шарилж (n=51, 78.4%; сорилын бэлцрүүний голч 5.8 ± 2.3 мм), хамхуул (n=26, 40%; сорилын

бэлцрүүний голч 4.6 ± 2.1 мм) мэдрэгшсэн бөгөөд хамхуулийн зүйлийн ургамлын харшил харьцангуй их илэрч байгаа нь говь нутгийн ургамлын төрөл зүйлийн онцлогтой холбоотой байж болно.

Хувийн ашиг сонирхолын зөрчил: Тус судалгаа нь ямар нэгэн хувийн ашиг сонирхолын болоод ёс зүйн зөрчилгүй болно.

Талархал: Тус судалгааг зохион байгуулахад гүн туслалцаа үзүүлсэн Өмнөговь аймгийн засаг даргын тамгийн газар, Эрүүл Мэндийн Газар, Нэгдсэн эмнэлэг, Цогт-Цэций сумын эмнэлгийн хамт олонд талархал илэрхийлэе.

Ном зүй:

1. The Global Asthma Report 2018. <http://www.globalasthmareport.org/>
2. White book of Allergy, The World Allergy Organization, 2013
3. Yoshihara S¹, Munkhbayarlakh S², Makino S³, Ito C³, Logii N⁴, Dashdemberel S², Sagara H⁵, Fukuda T, Arisaka O Prevalence of childhood asthma in Ulaanbaatar, Mongolia in 2009 *Allergol Int.* 2016 Jan;65(1):62-7. doi: 10.1016/j.alit.2015.07.009. Epub 2015 Aug 29
4. Atopic Dermatitis: Global Epidemiology and Risk Factors, Nutton S. *Ann Nutr Metab* 2015;66(suppl 1):8-16 <https://doi.org/10.1159/000370220>
5. Asthma and Allergy Foundation of America Asthma facts and figures. <https://www.aafa.org/asthma-facts> Date: 2021, Date accessed: July 13, 2021
6. Asher Mi, Rutter CE, Bissell K et al. Worldwide trends in the burden of asthma symptoms in school-aged children: *Global Asthma*

Network Phase I cross-sectional study. Lancet. 2021; 398: 1569-1580

7. Н.Раднааханд, Д.Малчинхүү. Хүүхдийн гуурсан хоолойн багтраа өвчний тархалт, оношлогоо, эмчилгээ. *Монголын анагаах ухаан*, 1994, 1(86).
8. Hey-Ryun Kang, Kim SH, Kim TB. The prevalence of current asthma in adults. The 5th Asia Pacific Congress Allergic Clinical Immunology, The 7th West Pacific Allergy Symposium, Abstract 2002:120
9. Munkhbayarlakh Sonomjamts, Sarangerel Dashdemberel, Narantsetseg Logii, Kimihiro Nakae, Yuichi Chigusa, Shuji Ohhira, Clyde Ito, Hironori Sagara, Sohei Makino. Prevalence of asthma and allergic rhinitis among adult population in Ulaanbaatar, Mongolia. *Journal Asia Pac Allergy.* 2014 January; 4(1): 25-31.
10. A. Vinanen, S.Munkhbaarlakh, T.Zevgee et.al Prevalence of asthma, allergic rhinoconjunctivitis and allergic sensitization in Mongolia Allergy, Volume 60, Issue 11, Page 1370-1377, Nov 2005
11. Энхбаяр Б, Наранцэцэг Л, Наранцог Ч, Мөнхбаярлах С. Хөвсгөл аймгийн хүн амын дундах амьсгалын замын харшилын тархалт. *Монголын анагаах ухаан сэтгүүл.* 2002;# 2, 32
12. http://hdc.gov.mn/media/uploads/2021-08/Eruul_mendiin_uzuulelt_2020.pdf
13. Макино С. Мөнхбаярлах С. Наранцэцэг Л нар Монгол улс дахь амьсгалын замын архаг өвчнүүдийн тархалт, урьдчилан сэргийлэлт болон хяналтын чиг хандлагыг тодорхойлох судалгааны тайлан Улаабаатар 2011
14. Энхжаргал Г, Энхмаа С, Бархасрагчаа Б, Оюунтогос Л, Аллен Р. Агаарын бохирдолтын хөдлөл зүй, тархалтын байдал, агаар дахь нарийн ширхэгт тоосонцорын хүн амын нас баралтад нөлөөлж байгааг судалсан дүн. Эрүүл мэндийн шинжлэх ухаан сэтгүүл. 2011.
15. Агаарын бохирдлын түвшин түүний эрүүл мэндэд үзүүлэх нөлөө (АБТЭМҮН) төслийн тайлан. 2008 оны 6 сар – 2009 оны 5 сар.
16. Sarangerel D, Munkhbayarlakh S. APHA 139th Annual meeting Sunday, October 30, 2011

The morbidity of allergic diseases among population of Dalanzadgad and Tsogt-Tsetsii soums of Umnugovi province, Mongolia

Munkhbayarlakh S¹, Tuvshintur N¹, Solongo B¹, Densenbal D¹, Naria N²

¹Department of Pulmonary and Allergology, School of Medicine, MNUS

²Ulaanbaatar Songdo Hospital

E-mail: munkhbayarlakh@mnus.edu.mn, Tel: +976 99089050

Introduction: As of 2021, 339 million people worldwide have asthma. The prevalence of asthma is projected to increase by 100 million by 2025. Researchers emphasized that allergies and bronchial asthma are increasing in our country. In 2010, the prevalence of current wheezing respiratory symptoms was 15.7% among adults and 20.9% among children aged 6-7 years, and 4.7% among diagnosed asthma.

Purpose: To investigate the morbidity of allergic diseases in Dalanzadgad and Tsogt-Tsetsii soums of Umnugovi province. The survey included children aged 0-16 years and adults over 17 years of age, and confirmed the diagnosis by performing spirometric tests, skin prick tests, and skin patch tests on those with allergy symptoms. The survey covered a total of 98 children, including 50 men (51.1%) and 48 women (48.9%) aged 0-16, 46 men (25.4%) and 133 women (74.5%) over 17 years of age.

Conclusion: Respiratory allergies included allergic rhinitis and asthma are 129 (46.25%) prevalent among the respondents. The predominant causes of respiratory allergies are sages (n=51, 78.4%; test gland diameter 5.8 ± 2.3 mm), nettle (n=26, 40%; test gland diameter 4.6 ± 2.1 mm), and nettle plant allergies are relatively common. The common causes may be due to the diversity of Gobi plant species.

Keywords: allergies, allergic rhinitis, asthma, allergic diseases, skin tests